

5/10 2010 Mesolitikum

Äldre Mesolitikum 9500 – 6800 f.kr.

Vattenhöjd = 5m högre/ 1000 år. (runt 3000 f.kr. ~10m/1000 år.

1000 e.Kr. 5 m högre än idag.

år 0 10 m högre

1000 f.Kr. 15 m högre

Man kan hitta tydliga strandlinjer från forntida vattennivåer. Glöm inte "tippningseffekten".

Postglacial tid.

9500 – 8500 f.kr.

Pre-boreal

Yoldia-havet

Isen täcker stor del av Norden.

Drar sig tillbaka – Närkesundet.

Skåne sitter ihop med land söderut.

SALTVATTEN

Björk- och tallskog.

8500 – 6800 f.kr.

Boreal

Ancylus-sjön

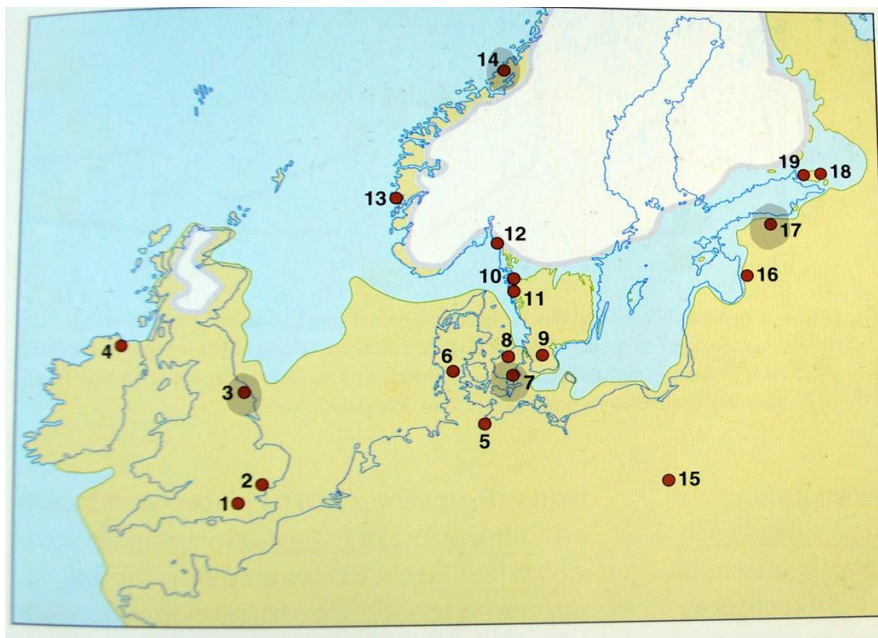
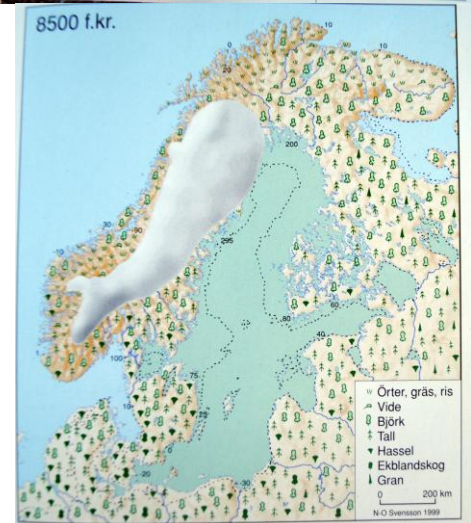
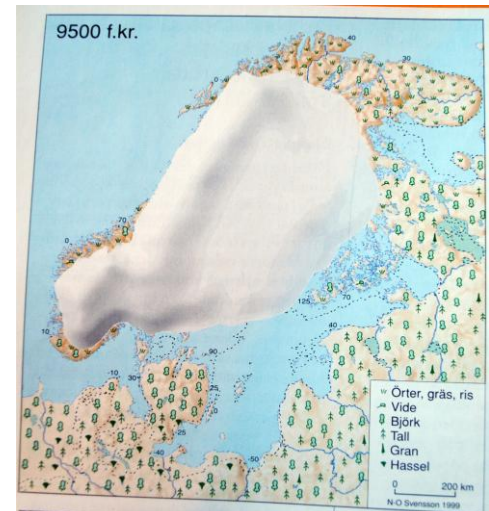
Isen är helt borta.

Landet har höjts lite.

Öst-Sverige under vatten.

SÖTVATTEN

Tall- och hasselskog.

30. Den nordeuropeiska kontinenten under den s k fastlandstiden. Den markerade kustlinjen avser läget vid början av preboreal tid, omkring 9 500 f Kr, och viktigare preboreala och boreala fyndorter inom området har markerats.

1: Thatcham; 2: Broxbourne; 3: Star Carr; 4: Mount Sandel; 5: Duvensee; 6: Klosterlund; 7: Maglemose; 8: Vig; 9: Ageröd; 10: Sandarna; 11: Tosskärr; 12: Høgnipen; 13: Blomvåg; 14: Fosna; 15: Swidry; 16: Pulli; 17: Kunda; 18: Antrea; 19: Askola.

"Maglemose-kultur"

Sydsandinavien 9500 – 6800 f.kr.

Inlandsboplatser vid sjöar, sommarboplatser. Kustens boplatser är idag dränkta. Ageröd, Ringsjön, Skåne. Star Carr, England.

- Bevarat organiskt (ben & horn) material i mossar och sjöar.
- Avbildar aldrig människor, människor avbildas som djurhybrider.
- Geometriska mönster, naturalistisk?

"Kunda-kultur"

Baltikum, 9500 – 5000 f.kr.

Mycket ben- och hornföremål (ornamentik). Kärn- och skivyxor. Mikroliter (småspån slagna från spånblock). Mikrospånblock och handtagskärnor. (flinta – syd, kvarts – norr)

Mikroliter: skandinavisk-nordtysk utbredning. Ej Norges kust/Finland.

Västkusten – kustboplatser

"Hensbacka-kultur"

10 000 – 8400 f.kr. Tångespetsar.

"Sandarna-kultur"

8400 – 6000 f.kr. Mikrospån. "Skaftålsförsedd stenhacka".

Norge

"Fosna-kultur"

9500 – 6500 f.kr. Tångespetsar. Makroflinttradition. Nordnorge = "Komsa"

Finland

"Suomusjärvi-kultur"

8000 – 4800 f.kr. Rödockragnar. Kvarts. Människor kom från syd (75%) och öst.

- Grävkäppstyngder, gräva efter rötter.
- Skiffer föremål.

Östra Mälardalen/ Södertörn

Äldre Kvartskultur

Bipolär kvartsteknologi. Från 8000 f.kr. Extrem skärgård.

- Slår sönder kvarts och fångar säl.
- = ta landet i anspråk? Visa sig för krafterna/makterna. Det var inte människor man visade det för.
- Säsongsboende under fångstperioder.

Skillnader

Paleolitikum: Grövre, större.

Mesolitikum/fosna: Mer finarbetade.

Varför skillnader mellan samtida kulturer: Identitet? Funktion? Tillgångar? Man kompletterar varandra.

Bandkeramisk kultur (central europa)

- Lättodlad lös jord från isen.
- Påverkan ända upp till nuvarande Svealand.
- Stora långhus, timmerbyggnader, upp till 40m. Många människor, arbetskraft, kollektiv.
- Röja skog – yxor (m. skafthål)
- Tidsbegrepp, planera och förståelse.
- Bandkeramik – identitet.
- Kilar, man slår på för att göra plankor.
- När hushållsledaren dör överger man långhuset och uppför ett nytt.
- Gravfält!

"Ertebölle-kultur"/ yngre kustkultur

5500 – 4200 f.Kr. Kust- och inlandsboplatser. Påverkade/inspirerade av bandkeramiker.

Äldre fas: gravfält.

- Först enstaka gravar sedan gravfält. Om man dött en onaturlig död.

Yngre fas:

- Brytningstid från jägarsamhället.
- Domus – domesticering av hunden. De är "farliga" och begravs. När de senare är helt tämjda behöver de inte begravas, de är inte längre "farliga".
- *Kökkenmöddingar*: Ostronskal, bränd flinta/ben bildar monument. Man har samlingsplatser vid kusten.
- Keramik – slå sönder. (4500 f.kr)

Limhamsyxor, tvärpilar, mikrospå, handtagskärnor.

Skolästskilar med skafthål (kontakt med bandkeramiker).

Den produktiva gåvan. Säd och boskap. "Tid" som konstruktion.

Kamkeramik – finland

5000 f.kr. Tidig keramik.

"Lihult-kultur" Västkusten

6500 – 4500 f.kr.

Mikrospån. Handtagskärnor. Tvärpilslokaler med limhamnsyxor (ertebölle).

- Röja skog, jaktmarker.

Yxplatser

- Hela tillverkningscykeln deponerade på samma plats.
- Skolor? Yxans liv/stammens historia.
- Samlingsplatser.

Manipulera naturen, byta material.